

Účetnictví státu umí víc, než kolik stát využívá. Data jsou kvalitní, přesto ale rozhodování podle nich chybí, upozorňuje NKÚ a VŠE

13.11.2025 - | Nejvyšší kontrolní úřad

Účetnictví státu v ČR má potenciál sloužit lépe, než jak je tomu dnes. Zatímco pro makroekonomické a statistické účely slouží dobře, poskytuje spolehlivé podklady a nachází uplatnění v praxi, jeho využití pro řízení a rozhodování jednotlivých institucí zůstává omezené. A neukazuje se také, že by účetnictví státu sloužilo k přípravě rozpočtu nebo ke srovnávání výsledků hospodaření s rozpočtovým plánem. To byl přitom jeden z hlavních cílů reformy účetnictví veřejného sektoru z roku 2010, od které se očekávalo propojení účetního a rozpočtového pohledu.

Zjištění vycházejí z dnes vydané společné zprávy Nejvyššího kontrolního úřadu (NKÚ) a Fakulty financí a účetnictví Vysoké školy ekonomické (VŠE). Zpráva hodnotí využívání účetních informací ústředních vládních institucí – tedy ministerstev, ale i dalších organizačních složek státu.

Autoři se na základě vědecké rešerše zaměřili na využívání účetních informací nejen u zaměstnanců ústředních orgánů státní správy, zákonodárců a odborné veřejnosti, ale také u expertů vybraných institucí s vlivem na makroekonomické rozhodování. Jde například o Český statistický úřad, Českou národní banku, Ministerstvo financí či Národní rozpočtovou radu. Systematické využívání účetních informací státu se potvrdilo pouze u této poslední skupiny uživatelů, a to hlavně pro statistické účely. Ostatní uživatelé data státu využívají nahodile nebo pouze pro specifické účely.

Z analýzy také vyplývá, že struktura účetních výkazů je zbytečně složitá. Například některé části účetní závěrky se v praxi téměř nevyužívají – jde o přehled o peněžních tocích, přehled o změnách vlastního kapitálu, mnohé podrozvahové účty nebo části pomocného analytického přehledu. Právě v těchto oblastech vidí autoři zprávy prostor pro zjednodušení, aniž by se vytratily důležité a využitelné informace.

Podle NKÚ i VŠE by Ministerstvo financí mělo závěry zprávy využít při přípravě nového zákona o účetnictví a souvisejících prováděcích předpisů. V současnosti připravovaná legislativa nabízí logickou příležitost přehodnotit rozsah a obsah účetní závěrky i vedení účetnictví jednotek státu, a to bez nákladů navíc nebo zásahů do již zavedených procesů. Zjednodušení výkazů by podle NKÚ mohlo zvýšit užitečnost účetních informací a zároveň snížit administrativní zátěž.

Zpráva Ministerstvu financí konkrétně doporučuje, aby posílilo využívání účetních informací v rozpočtovém procesu. To by umožnilo například lépe zachytit dlouhodobou ekonomickou realitu jednotlivých kapitol státního rozpočtu a pomohlo zajistit větší důraz na praktickou využitelnost vykazovaných dat. V neposlední řadě by měl resort podle závěrů zprávy podporovat vzdělávání a profesní rozvoj – oblast, ve které potenciální uživatelé sami vnímají určitý deficit.

Autoři zároveň přinášejí doporučení i pro ty, kteří s účetními informacemi přímo pracují. Zaměstnancům ministerstev a dalších organizačních složek státu doporučují, aby podporovali zvyšování kvality a vypovídací schopnosti vykazovaných informací, a to zejména prostřednictvím odborných školení a metodické podpory. Dále jim doporučují posilovat propojení účetního a

rozpočtového systému a systematicky využívat účetní informace pro řízení a plánování, protože vzájemná provázanost obou systémů zajišťuje konzistenci dat a pomáhá odpovědnému rozhodování.

Směrem k externím uživatelům, mezi které patří například Parlament ČR, NKÚ, Český statistický úřad, Česká národní banka či veřejnost, zpráva upozorňuje na rostoucí důraz na kvalitu, srozumitelnost a dostupnost účetních informací.

Odbor komunikace

Nejvyšší kontrolní úřad

<https://www.nku.cz/cz/pro-media/tiskove-zpravy/ucetnictvi-statu-umi-vic--nez-kolik-stat-vyuziva--data-jsou-kvalitni--presto-ale-rozhodovani-podle-nich-chybi--upozorňuje-nku-a-vse-id15126>